

Informácia o náraste výdavkov z dôvodu nekontrolovaného nárastu cien energií

– možnosti riešenia, návrh opatrení

Nekontrolovaný nárast cien energií sa v takomto rozsahu nedal očakávať. Už pri príprave a následnom schvaľovaní rozpočtu mesta Myjava na rok 2022 sme s rastom cien energií počítali a náš predpoklad bol na úrovni 10-15 %. To sme do niektorých položiek rozpočtu i zarátali. Nárast nie o percentá, ale o násobky cien je výrazným zásahom do ekonomiky mesta, do chodu mestom zriadených organizácii, škôl, sociálnych zariadení, do kultúry i športu. Je to o to horšie, že po takmer dvoch rokoch obmedzovania, rušenia, zatvárania a zhoršovania kvality života i možností pre obyvateľov sme všetci očakávali skôr upokojenie, rozvoj a návrat do normálnych kolají. Tešili sme sa na riadny chod škôl, na sociálne služby bez obmedzení, na množstvo kultúrnych či športových podujatí i na návrat k rozvoju alebo rekonštrukcie toho, čo všetci potrebujeme a čo sa dva roky obmedzovalo alebo úplne zastavilo.

Bohužiaľ, dnes musíme konštatovať, že ak nepríde k zásahu štátu do cenotvorby energií, vyrovnaníu zvýšených nákladov, a to nielen v školstve či v sociálnej oblasti, ale i v ostatných oblastiach a službách pre obyvateľov, ako sú kultúra, šport, investície, osvetlenie, prevádzka verejných budov, bude mesto nútené zastaviť svoje rozvojové aktivity, obmedziť služby, zatvoriť niektoré prevádzky i rušiť podujatia a aktivity. Keby sme aj všetky tieto opatrenia prijali, ceny energií sú tak vysoké, že napriek tomu by prišlo k narušeniu finančnej stability mesta. Budeme mať problém si plniť záväzky za tovary a služby, ktoré musíme zabezpečiť.

Nášmu mestu sa po viacerých rokoch podarilo stabilizovať jeho ekonomiku, vytvárať finančné rezervy na účtoch a bez problémov hradiť všetky záväzky, ktoré mu vznikali. Táto situácia je tak veľmi demotivujúca a pre nás aj nepochopiteľná. Pretože je možné šetriť tam, kde prichádza k postupnému nárastu nákladov. Vtedy sa dajú hľadať opatrenia na minimalizáciu tohto vplyvu. No tam, kde ceny rastú násobkom a nedajú sa ani predpokladať, sa ušetriť prakticky nedá. Ako sme už spomenuli, v takom prípade môžeme len rušiť prevádzky či služby, zatvárať budovy a prepúšťať zamestnancov. A táto situácia sa netýka len mesta. Ak preniesieme tieto enormne narastajúce náklady na nájomcov - živnostníkov v našich budovách, väčšina z nich asi skončí. Tak ako oni, ani my nemôžeme reálne premietnuť tieto zvýšené náklady do cien vstupného na plaváreň, do kina, na športové podujatia, do požičovného v knižnici, školného v škôlkach, na ZUŠ-ke alebo do stravy v školských jedálňach. Aj bez toho všetko a všade pre ľudí dražšie a budeme platiť viac.

Nepochopiteľná je táto situácia aj preto, že mnohé ceny rastú i napriek odlišnému vývoju na trhu či v iných krajinách. Ak vláda, ktorá vedie túto krajinu, alebo sa tvári, že ju naozaj vedie, tvrdí, že má vývoj pod kontrolou a dopustí takéto zvýšenie cien energií po pandemickom období, znamená to len jedno. Že je v tomto smere neschopná, nespôsobilá alebo jej nezáleží na ľuďoch. Ak ministri financií či hospodárstva zdôvodňujú túto situáciu pred médiami, pričom ľuďom tvrdia, že sa nemajú báť a že sa ich to nedotkne, buď vedome klamú alebo ani netušia, čo sa naozaj deje. Štátna moc má kontrolu nad viacerými regulačnými úradmi. Ovláda a kontroluje obchodné podiely u monopolných dodávateľov energií. Má v rukách legislatívne, daňové i kontrolné možnosti. Vláda má za úlohu vytvárať fungujúci systém, predvídateľný vývoj a udržateľné podmienky na slušný život pre

všetkých. Ak to nerobí, výsledkom toho je aj to, čo sa aktuálne deje a akým vývojom samospráva prechádza. Neustále zvyšovanie nákladov, vznik nových povinností po legislatívnych zmenách, absolútne neakceptovanie samosprávy ako partnera pri správe verejných vecí... Plus to, že v rozpore so zákonnou povinnosťou nevyrovnáva mestám a obciam zvýšené náklady za to, čo oni prijímajú a schvaľujú. To všetko stavia pred samosprávy neriešiteľné úlohy. Je našou chybou, že si to necháme a kedysi najsilnejšia stavovská organizácia akou, je Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS), je bez vplyvu a takmer k ničomu.

Pre objektivnosť treba ale spomenúť aj tie dôvody, ktoré sú spôsobené inými faktormi a dali sa očakávať. Ekonomika sa po pandemickom období prebúda, rastie dopyt, predlžujú sa dodacie doby a tým samozrejme i zvyšujú ceny. Regulujú sa dodávané množstvá, veľkí hráči špekulujú, ako viac zarobiť a rovnako sa chová aj burza. Faktom je aj to, že časť cenového rastu ide na vrub rozhodnutia EÚ zamerať sa na zelenú, drahšiu energiu. Terajšia situácia na Ukrajine, ale i predošlé udalosti v Kuvajte, Iraku, na Arabskom polostrove, či na severe Afriky tiež negatívne ovplyvňujú ekonomický vývoj a ešte aj budú. Milióny migrantov v Európe a budúci z východu zaťažujú ekonomiku globálne. Inflačná špirála, ktorá v januári dosiahla hodnotu cez 8%, sa už točí a mnohí na ňu musia reagovať, aby ich firmy prežili. No mnohí ju zneužívajú na lepšie zisky. A v tomto je práve úloha tých, čo rozhodujú a stanovujú pravidlá a v tomto smere absolútne zlyhávajú.

Nárast energií oproti roku 2021 predstavuje **čiasťku 593 690,50 €**:

- **Elektrická energia – nárast 204 853,- €**
  - z toho **98 965,- €** predstavuje nárast v športovom areáli, kde navýšenie predstavuje až 344% oproti roku 2021,
  - z toho **54 395,5 €** predstavuje nárast na školách a školských zariadeniach, kde cena za MWH vzrástla takmer o 200%. Aj keď sme v rozpočte na rok 2022 počítali s navýšením, toto bude použité na povinné navýšenie mzdových prostriedkov 350,- €/zamestnanec.
- **Dodávka plynu – nárast 259 210,- €**
  - z toho **163 021,- €** predstavuje nárast v športovom areáli, kde navýšenie predstavuje až 452,9% oproti roku 2021,

Nepochopiteľné je to aj z toho dôvodu, že v januári boli burzové ceny plynu v Európe v porovnaní troch mesiacov nižšie a neexistoval objektívny dôvod na takýto nárast. Iba ak by to bola snaha o vyšší zisk a zneužitie postavenia na trhu.

- z toho **65 729 ,- €** predstavuje nárast v Turistickej ubytovni na Trokanovej ul. z dôvodu využívania ďalšej budovy učilišťa na Trokanovej, kde sú presťahovaní ubytovaní z bytovky č. 236 a neskôr budú aj tí z bytovky č. 234.
- **Dodávka tepla – nárast 129 627,5 €**
  - z toho **37 000,- €** predstavuje nárast na Trokanovej ul. č. 234 a 236, do 31. 6. 2021 sme tu energie platili cez Samšport.

Pri ostatných zariadeniach ide o nárast v dôsledku zvýšenia ceny za MWh približne až o 150%. Ceny, ktoré platíme za energie, sa skladajú z viacerých položiek. Samotná spotrebovaná energia tvorí v niektorých prípadoch len 40% konečnej ceny pre platcu. Ostatné sú rôzne poplatky, príplatky, dane, DPH a tieto neovplyvňuje burza alebo cena energii. A tu je aj najväčší priestor na obmedzenia, reguláciu a poriadok. Dokonca v tomto roku boli zavedené i položky, ktoré v minulosti súčasťou skladby ceny neboli. Keď som sa snažil u SPP zistiť, ako, prečo, za čo, bol som odmietnutý s tým, že si mám podať oficiálnu žiadosť o stretnutie. Pre mňa je to jasný dôkaz zneužitia postavenia, znak neúcty a nezujem čokoľvek vysvetľovať a zdôvodňovať väčšiemu zákazníkovi, ktorým bezpochyby mesto je. V prípade ZSE je zase zneužitím situácie ukončenie činnosti SLOVAK ENERGY, kde ZSE týmto odberateľom dala štatút „odberateľ poslednej inštancie“ a rapídne im zvýšila cenu. Veľmi rýchlo sme za pár dní prerobili to, čo sme šetrili mesiace. Pri tom vláda dávala záruku pri ukončení dodávok Slovak Energy, že sa netreba báť, ZSE energiu dodá. Ale za akú cenu! A nebola to žiadna energia navyše. Zakontrahovanú a nakúpenú ju mala končiacia spoločnosť, ZSE len zabezpečila jej dodávku a využila situáciu. Aj na to, aby sme si rozmysleli, či ešte nakúpime energiu inde a lacnejšie. Terajšia situácia v konečnom dôsledku štátnej kase pomáha. Rastie jej príjem z DPH, z iných daní i ziskov.

Možnosti riešenia:

- Rokovanie s dodávateľmi energie, snaha o úpravu ceny, realizácia prieskumov trhu, porovnávanie ceny na trhu,
- zastavenie prevádzky krytej plavárne. Na prevádzku plavárne sa spotrebuje cca 50% z celkového množstva odobratého plynu a 30% elektrickej energie v športovom areáli,
- obmedzenie dodávky tepla v celej športovej hale,
- obmedzenie prevádzky všetkých športovísk len na hodiny bez nutnosti svietiť,
- obmedzenie prevádzky a organizácie podujatí v Kultúrnom dome Samka Dudíka (kino, predstavenia, spoločenské podujatia, výstavy + knižnica) a minimalizovanie mzdových nákladov,
- zníženie počtu kultúrnych podujatí organizovaných mestom, prípadne zvýšenie ceny vstupného alebo nájmu,
- zabezpečenie prevádzky všetkých kotolní v budovách mesta cez SMMM s. r. o. a príprava vybudovania vlastných zdrojov v budovách napojených na centrálny zdroj tepla,
- prestavba vybraných kotolní na obnoviteľné zdroje so zabezpečením vlastnej surovinovej základne (štiepka, pelety),
- preverenie a príprava možností vlastného zásobovania elektrickou energiou solárnymi zariadeniami na vybraných budovách,
- organizácia činností v školských kluboch a škôlkach s cieľom znížiť spotrebu energií,
- zvýšenie poplatkov, členského, školného, vstupného a iných poplatkov s cieľom zvýšiť príjmy určené na úhradu energií,
- obmedzenie verejného osvetlenia na nevyhnutnú dobu,

- prenesenie všetkých zvýšených nákladov na energie na nájomcov v budovách mesta, a to aj za cenu zrušenia niektorých služieb či nájomov,
- príprava analýzy rastu nákladov pre mestské zastupiteľstvo k 30. 6. 2022 a príprava návrhu úprav zmien vo VZN s potrebným rastom miestnych daní a poplatkov,
- do 30. 6. 2022 zastavenie všetkých nákladov na investície, opravy, rekonštrukcie, projekty, nákupy okrem už započatých akcií alebo havarijných stavov,
- zastavenie všetkých dotácií a príspevkov mesta schválených v rozpočte mesta na rok 2022.
- obmedzenie alebo minimalizácia niektorých prác a činností vykonávaných mestom ako sú údržba verejných priestranstiev, kosenie, zametanie, výsadba kvetín a stromov, orez zelene, ...